

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2018 m. vasario 28 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Valstybės pagalba – Reglamentas (EB) Nr. 1998/2006 – SESV 35 straipsnis – *De minimis* pagalba mokesčio lengvatos forma – Nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos ši mokesčio lengvata nesuteikiama investicijoms į eksportui skirtų prekių gamybą“

Byloje C-518/16

dėl *Sofiyiski gradski sad* (Sofijos miesto teismas, Bulgarija) 2016 m. rugsėjo 26 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2016 m. spalio 4 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

„ZPT“ AD

prieš

Narodno sabranie na Republika Bulgaria,

Varhoven administrativen sad,

Natsionalna agentsia za prihodite

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė R. Silva de Lapuerta, teisėjai C.G. Fernlund, J.-C. Bonichot (pranešėjas), A. Arabadjiev ir E. Regan,

generalinis advokatas M. Wathelet,

posėdžio sekretorius M. Aleksejev, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2017 m. spalio 18 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- „ZPT“ AD, atstovaujamos advokatų M. Ekimdzhiev ir K. Boncheva,
- *Narodno sabranie na Republika Bulgaria*, atstovaujamos T. Tsacheva,
- *Varhoven administrativen sad*, atstovaujamo G. Kolev ir M. Semov,
- *Natsionalna agentsia za prihodite*, atstovaujamos B. Atanasov ir I. Kirova,

* Proceso kalba: bulgarų.

- Bulgarijos vyriausybės, atstovaujamos E. Petranova ir L. Zaharieva,
 - Graikijos vyriausybės, atstovaujamos S. Charitaki ir S. Papaioannou,
 - Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* C. Colelli,
 - Europos Komisijos, atstovaujamos L. Armati, P. Mihaylova ir E. Manhaeve,
- susipažinęs su 2017 m. lapkričio 29 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2006 m. gruodžio 15 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1998/2006 dėl [SESV 107 ir 108] straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai (OL L 379, 2006, p. 5) 1 straipsnio 1 dalies d punkto galiojimo atsižvelgiant į SESV 35 straipsnį ir šios nuostatos išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant „ZPT“ AD ginčą su *Narodno sabranie na Republika Bulgaria* (Bulgarijos Respublikos Nacionalinis Susirinkimas), *Varhoven administrativen sad* (Aukščiausiasis administracinis teismas, Bulgarija) ir *Natsionalna agentsia za prihodite* (Nacionalinė pajamų agentūra, Bulgarija) dėl prašymo atlyginti žalą, padarytą dėl Reglamento Nr. 1998/2006 1 straipsnio 1 dalies d punkto nuostatų pažeidimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 1998 m. gegužės 7 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 994/98 dėl [SESV 107 ir 108] straipsnių taikymo kai kurioms horizontalios valstybės pagalbos rūšims (OL L 142, 1998, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 312) Europos Komisija, be kita ko, buvo įgaliota reglamentu nustatyti pagalbos dydį, už kurį mažesnė pagalba (vadinamoji *de minimis* pagalba) laikoma neatitinkančia visų SESV 107 straipsnio 1 dalyje nustatytų kriterijų ir dėl to jai netaikomas SESV 108 straipsnyje numatytas pranešimo Komisijai reikalavimas.
- 4 Tuo metu, kai klostėsi pagrindinėje byloje nagrinėjamos aplinkybės, *de minimis* pagalbos priėmimą reglamentuojančios nuostatos buvo įtvirtintos Reglamente Nr. 1998/2006, jo 1 straipsnio 1 dalis buvo suformuluota taip:

„Šis reglamentas taikomas pagalbai, teikiamai įmonėms visuose sektoriuose, išskyrus:

<...>

- d) pagalbą su eksportu susijusiai veiklai trečiojoje šalyje arba valstybėse narėse, konkrečiai, pagalbą, tiesiogiai susijusią su eksportuojamais kiekiais, platinimo tinklo kūrimu bei veikla, arba kitoms einamosioms išlaidoms, susijusioms su eksporto veikla;

<...>“

5 Šio reglamento 2 straipsnyje buvo nustatyta:

„1. Pagalbos priemonės laikomos neatitinkančiomis [SESV 107 straipsnio 1 dalies] kriterijų ir joms netaikomas [SESV 108 straipsnio 3 dalyje] numatytas pranešimo reikalavimas, jeigu jos atitinka šio straipsnio 2[–]5 dalyse nustatytas sąlygas.

2. Bendra *de minimis* pagalba, suteiktos vienai įmonei per trejus fiskalinius metus, suma neviršija 200 000 eurų. <...> Ši riba taikoma nepriklausomai nuo *de minimis* pagalbos formos arba siekiamų tikslų <...>

<...>“

Bulgarijos teisė

6 Pagrindinės bylos aplinkybėms taikytinos redakcijos *Zakon za korporativnoto podohodno oblagane* (Pelno mokesčio įstatymas) 182 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„Mokesčio lengvata, kuri yra *de minimis* pagalba, netaikoma:

<...>

7) investicijoms į turtą, kuris skirtas veiklai, susijusiai su eksportu į trečiąsias šalis arba valstybes nares.

<...>“

7 Pelno mokesčio įstatymo 184 straipsnyje nurodyta:

„Apmokestinamiesiems asmenims taikomas dalinis ar visiškas atleidimas nuo pelno mokesčio, mokamo nuo apmokestinamojo pelno, gauto iš vykdytos gamybos veiklos, įskaitant gamybą naudojant užsakovo medžiagas, jei yra įvykdytos toliau nurodytos kumuliacinės sąlygos:

1) apmokestinamasis asmuo vykdo gamybos veiklą tik tose savivaldybėse, kuriose tais metais, kurie buvo prieš einamuosius metus, nedarbo lygis per tą patį laikotarpį bent 1,35 karto viršijo nacionalinį vidutinį nedarbo lygį;

2) įvykdytos sąlygos, numatytos:

a) 188 straipsnyje, jei tai yra *de minimis* pagalba.

<...>“

8 Minėto įstatymo 188 straipsnyje numatyta:

„1. Mokesčio lengvata laikoma *de minimis* pagalba, jei *de minimis* pagalbos suma, kurią apmokestinamasis asmuo gavo per trejus pastaruosius metus, įskaitant einamuosius metus, nepaisant formos ir šaltinio, neviršija 200 000 EUR ekvivalento [Bulgarijos levais (BGN)] <...>

2. Lėšos, atitinkančios 184 straipsnyje numatytą atleidimą nuo mokesčio, turi būti investuotos į materialųjį arba nematerialųjį turtą pagal apskaitą reglamentuojančius teisės aktus per ketverius metus, skaičiuojant nuo tų metų, už kuriuos atleidžiama nuo mokesčio.

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 9 Pagal Bulgarijos teisę įsteigta bendrovė ZPT atskiruose gamybos cechuose vykdo trijų rūšių techniškai savarankišką veiklą, būtent profiliuotų ir apvalių vamzdžių ir vamzdelių gamybą, atvirų šaltojo formavimo ir lankstymo profiliuotųjų ir plieninių apsaugos įrenginių, skirtų keliams, gamybą, atskirų elementų karštąjį galvanizavimą ir cinkavimą elektrolizės būdu.
- 10 Mokesčių deklaracijoje už 2008 m. ZPT nurodė norinti pasinaudoti Pelno mokesčio įstatymo 184 straipsnyje numatytu atleidimu nuo pelno mokesčio – 140 677,51 BGN (maždaug 70 000 EUR) suma.
- 11 2010 m. kovo 5 d. mokestinio patikrinimo akte šio atleidimo nuo mokesčio neleista taikyti motyvuojant tuo, kad investicijos, už kurias ZPT ketina pasinaudoti minėtu atleidimu nuo mokesčio, buvo į gamybos cechus, kuriuose pagamintos prekės skirtos eksportuoti, o pagal Pelno mokesčio įstatymo 182 straipsnio 2 dalies 7 punktą tokioms investicijoms atleidimas nuo mokesčio netaikomas.
- 12 2010 m. gegužės 21 d. ZPT apskundė minėtą mokestinio patikrinimo aktą *Administrativen sad – grad Burgas* (Burgaso administracinis teismas, Bulgarija). 2011 m. sausio 12 d. sprendimu tas teismas panaikino minėtą mokestinio patikrinimo aktą; jis nusprendė, kad atsisakymas taikyti atleidimą nuo mokesčio yra nepagrįstas, nes, kiek tai susiję su savarankiška atskirų elementų cinkavimo elektrolizės būdu veikla, į kurią ZPT deklaravo norinti investuoti, nebuvo vykdoma jokio eksporto, o ketverių metų terminas, per kurį ši bendrovė gali investuoti atleidimą nuo mokesčio atitinkančias sumas, dar nesibaigė.
- 13 2011 m. gruodžio 27 d. sprendimu, kuris buvo priimtas dėl apeliacinio skundo ir tapo galutinis, *Varhoven administrativen sad* (Aukščiausiasis administracinis teismas) panaikino minėtą sprendimą ir atmetė ZPT skundą dėl 2010 m. kovo 5 d. mokestinio patikrinimo akto. Konstatavęs, kad buvo investuota į karštojo galvanizavimo gamybos cechą, kuriame pagamintos prekės buvo eksportuotos, tas teismas nusprendė, kad Pelno mokesčio įstatymo 182 straipsnio 2 dalies 7 punkte nustatyta sąlyga investuoti į turtą, nesusijusį su eksportu į trečiąsias valstybes ar valstybes nares, neįvykdyta ir kad tokiomis sąlygomis atleidimas nuo mokesčio turi būti analizuojamas kaip valstybės pagalba, kurios poveikis – konkurencijos iškraipymas vidaus rinkoje.
- 14 ZPT prašo *Sofiyski gradski sad* (Sofijos miesto teismas, Bulgarija) pripažinti Bulgarijos Respublikos Nacionalinio Susirinkimo, *Varhoven administrativen sad* (Aukščiausiasis administracinis teismas) ir Nacionalinės pajamų agentūros atsakomybę už šių institucijų tariamai padarytus Sąjungos teisės pažeidimus. Ji teigia turinti teisę į kompensaciją, lygią atleidimo nuo mokesčio, kurį jai atsisakyta taikyti, sumai, ir į palūkanas.
- 15 *Sofiyski gradski sad* (Sofijos miesto teismas) kelia klausimą dėl apribojimo, kurį nacionalinis įstatymų leidėjas yra numatęs Pelno mokesčio įstatymo 182 straipsnio 2 dalies 7 punkte, atitikties Reglamento Nr. 1998/2006 1 straipsnio 1 dalies d punktu.
- 16 Tokiomis aplinkybėmis *Sofiyski gradski sad* (Sofijos miesto teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Sąjungos teisę įgyvendinantys teisės aktai, kaip antai Reglamentas Nr. 1998/2006, tiesiogiai veikia ir yra tiesiogiai taikomi; jeigu taip, ar šiuos principus pažeidžia nacionalinio įstatymų leidėjo priimta teisės norma, kuri susiaurina arba apriboja Sąjungos teisės normos taikymo sritį?

2. Ar valstybės pagalba, suteikta kaip mokesčio lengvata, yra suderinama su konkurencija vidaus rinkoje, jei pagalba investuojama į turtą, naudojamą gaminiams, kurie iš dalies eksportuojami į trečiąsias valstybes arba valstybes nares, gaminti?

3. Ar eksporto gaminių gamyba naudojant iš valstybės pagalbos lėšų įgytą turtą yra veikla, kuri pagal Reglamento Nr. 1998/2006 1 straipsnio 1 dalies d punktą tiesiogiai susijusi su eksportuojamais kiekiais? Jeigu atsakymas būtų neigiamas, ar valstybės narės turi galimybę nacionalinėje teisėje numatyti papildomus apribojimus gaminių, kurie buvo pagaminti naudojant iš mokesčio lengvatos investicijų gautą turtą, eksportuotojams? Jeigu atsakymas būtų teigiamas, koks yra šios nuostatos santykis su SESV 35 straipsniu dėl kiekybinių eksporto apribojimų ir visų lygiavėrcio poveikio priemonių tarp valstybių narių uždraudimo ir ar yra diskriminacija ir laisvo prekių judėjimo pažeidimas?
4. Ar pagal Reglamento Nr. 1998/2006 1 straipsnį draudžiama nepripažinti juridiniam asmeniui iš Sąjungos teisės kylančios teisės į finansinę *de minimis* pagalbą, kol nesibaigė nacionaliniame įstatyme nustatytas ketverių metų terminas, per kurį turi būti investuota, tik dėl to, kad šiuo laikotarpiu asmuo lėšas investavo ir į kitas, savarankiškas ir atskiras savo verslo struktūras, kurios vykdo eksportą?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtinumų

- 17 *Varhoven administrativen sad* (Aukščiausiasis administracinis teismas) ginčija prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumą.
- 18 Pirma, tas teismas mano, kad toks prašymas nėra nei svarbus, nei būtinas, nes prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi priimti sprendimą tik dėl akivaizdaus Sąjungos teisės pažeidimo ir priežastinio ryšio tarp šio tariamo pažeidimo ir nurodomos žalos egzistavimo.
- 19 Šiuo klausimu primintina, kad pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės aiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytus teisinius pagrindus ir faktines aplinkybes, kurių tikslumo Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prašymo tik jei akivaizdu, kad prašymas išaiškinti Sąjungos teisę visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar dalyku, kai problema hipotetinė arba kai Teisingumo Teismui nežinomos faktinės aplinkybės ar teisiniai pagrindai, būtini, kad jis galėtų naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (žr., be kita ko, 2016 m. rugsėjo 22 d. Sprendimo *Breitsamer und Ulrich*, C-113/15, EU:C:2016:718, 33 punktą).
- 20 Nagrinėjamu atveju konstatuotina, kad pagrindinėje byloje ZPT prašo pripažinti Bulgarijos valstybės atsakomybę dėl vieno *Varhoven administrativen sad* (Aukščiausiasis administracinis teismas) sprendimo ir tariamų Sąjungos teisės pažeidimų, priskirtinų Bulgarijos Respublikos Nacionaliniam Susirinkimui ir Nacionalinei pajamų agentūrai. Tačiau savo klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia būtent nustatyti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamomis nacionalinės teisės nuostatomis buvo pažeistos Sąjungos teisės taisyklės valstybės pagalbos arba laisvo prekių judėjimo srityje. Tokiomis aplinkybėmis šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą negali būti laikomas akivaizdžiai nesvarbiu.
- 21 Antra, *Varhoven administrativen sad* (Aukščiausiasis administracinis teismas) teigia, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo prejudiciniu prašymu siekia, jog būtų peržiūrėtas *res judicata* galią turintis nacionalinis sprendimas, kurio skūsti nebegalima, net jeigu tuo būtų siekiama pašalinti Sąjungos teisės pažeidimą. Dėl tos pačios priežasties šis prašymas nėra prejudicinis.

- 22 Pažymėtina, kad, viena vertus, šie argumentai susiję su prašymo priimti prejudicinį sprendimą esme, o ne su jo priimtinumu. Kita vertus, bylos dėl valstybės atsakomybės dalykas nėra tas pats ir jos šalys nebūtinai yra tos pačios kaip bylos, kurioje buvo priimtas *res judicata* galią įgijęs sprendimas. Iš to matyti, kad *res judicata* galios principas neprieštaruoja tam, kad būtų pripažintas valstybės atsakomybės už galutinės instancijos teismo sprendimą principas (2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo *Köbler*, C-224/01, EU:C:2003:513, 39 ir 40 punktai).
- 23 Trečia, prašymas priimti prejudicinį sprendimą pažeidžia Bulgarijos teismų procesinę autonomiją ir Bulgarijos Konstitucijoje nustatytas teismų kompetencijos pasiskirstymo taisykles, nes civiliniai teismai, prie kurių priskirtinas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, neturi jurisdikcijos pripažinti administracinių teismų priimto sprendimo neteisėtumą.
- 24 Vis dėlto iš procesinės autonomijos principo matyti, kad nesant Sąjungos reglamentavimo kiekvienos valstybės narės teisės sistemoje turi būti nustatytas teismas, kompetentingas nagrinėti su žalos, padarytos dėl Sąjungos teisės pažeidimo priimant galutinės instancijos nacionalinio teismo sprendimą, atlyginimu susijusias bylas (2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo *Köbler*, C-224/01, EU:C:2003:513, 59 punktas). Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas neturi išdėstyti savo pozicijos dėl to, kuris teismas kompetentingas nagrinėti tokį ieškinį dėl atsakomybės, koks pareikštas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme (2017 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *CHEZ Electro Bulgaria ir Frontex International*, C-427/16 ir C-428/16, EU:C:2017:890, 30 punktas).
- 25 Ketvirta, *Varhoven administrativen sad* (Aukščiausiasis administracinis teismas), remdamasis Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsniu, reiškia kelis kaltinimus, susijusius su prašymo priimti prejudicinį sprendimą netikslumu ir netgi faktiniu ir teisiniu neteisingumu, trūkstančiu ryšiu su pagrindine byla ir nepakankamu motyvavimu.
- 26 Jo teigimu, pirma, prašyme priimti prejudicinį sprendimą nenurodyti faktiniai duomenys, kuriais jame remiamasi, taip pažeidžiant Procedūros reglamento 94 straipsnį, o ketvirtajame klausime netgi iškraipomos pagrindinės bylos faktinės aplinkybės. Pažymėtina, kad prašyme priimti prejudicinį sprendimą pagrindinės bylos faktinės aplinkybės nurodytos pakankamai detalios. Tariamasis faktinių aplinkybių iškraipymas iš tiesų susijęs su diskusija dėl ZPT padalinių teisinio kvalifikavimo, o tai priklauso tik prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo kompetencijai ir neturi įtakos atsakymams, kurie turi būti pateikti į Teisingumo Teismui adresuotus klausimus.
- 27 Antra, nors pačiame pirmojo klausimo tekste tiksliai nenurodytos nei aptariamoms nacionalinėms teisėms nuostatos, nei problema, kylanti dėl jų santykio su Reglamentu Nr. 1998/2006, prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateikti visi šiuo klausimu reikalingi paaiškinimai.
- 28 Trečia, antrasis klausimas, susijęs su valstybės pagalbos eksportuojamoms prekėms suderinamumu su konkurencija vidaus rinkoje, suformuluotas netiksliai. Vis dėlto, siekdamas pateikti naudingą atsakymą, Teisingumo Teismas prirėkusi turi performuluoti jam pateiktus klausimus (žr., be kita ko, 2015 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Szemerey*, C-330/14, EU:C:2015:826, 30 punktą).
- 29 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, kiek laisvo prekių judėjimo principas draudžia pagalbą, net *de minimis*, eksportuojamoms prekėms. Kadangi pagal suformuotą jurisprudenciją antrinė teisė turi būti aiškinama taip, kad kuo labiau atitiktų pirminę Sąjungos teisę, laisvo prekių judėjimo principas gali turėti įtakos Reglamento Nr. 1998/2006 1 straipsnio 1 dalies d punkto aiškinimui, kuris yra kitų klausimų dalykas.
- 30 Ketvirta, *Varhoven administrativen sad* (Aukščiausiasis administracinis teismas) teisingai pažymi, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas aiškiai nenurodo priežasčių, dėl kurių jam trečiojo klausimo trečioje dalyje kyla klausimas dėl Reglamento Nr. 1998/2006 1 straipsnio 1 dalies d punkto galiojimo atsižvelgiant į SESV 35 straipsnį. Tačiau šias priežastis galima paprasčiausiai

sužinoti iš kitų prejudicinių klausimų. Iš tiesų nacionaliniam teismui naudinga žinoti, ar antrinės teisės nuostata, kurią Teisingumo Teismo prašo išaiškinti, siekdamas įvertinti aptariamų nacionalinės teisės nuostatų teisėtumą, nėra negaliojanti atsižvelgiant į SESV 35 straipsnį.

- 31 Penkta, *Varhoven administrativen sad* (Aukščiausiasis administracinis teismas) mano negalintis būti atsakovas byloje dėl žalos, kylančios dėl jo tariamai padaryto Sąjungos teisės pažeidimo, atlyginimo, nepažeidžiant valdžių padalijimo principo, teismo nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimo ir Bulgarijos Konstitucijoje nustatytos teismų kompetencijos ir hierarchijos.
- 32 Primintina, kad pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnio antrą pastraipą ir Procedūros reglamento 96 straipsnio 1 dalies a punktą pastabas Teisingumo Teismui procese dėl prejudicinio sprendimo priėmimo gali pateikti, be kita ko, pagrindinės bylos šalys. Tačiau pagrindinės bylos šalies statusas, kurio pagrindu *Varhoven administrativen sad* (Aukščiausiasis administracinis teismas) buvo pasiūlyta pateikti pastabas šiame procese, grindžiamas vien nacionalinio teismo pagal nacionalinės teisės taisykles atliktu vertinimu. Bet kuriuo atveju pagrindinės bylos šalys neturi jokios pareigos pateikti pastabas Teisingumo Teisme vykstant procesui dėl prejudicinio sprendimo priėmimo.
- 33 Šiomis aplinkybėmis prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

Dėl esmės

Dėl trečiojo klausimo trečios dalies

- 34 Trečiojo klausimo trečia dalimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1998/2006 1 straipsnio 1 dalies d punktas negalioja atsižvelgiant į SESV 35 straipsnį.
- 35 Pagal SESV 107 straipsnį „valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su vidaus rinka, kai ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai“. SESV 108 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „[a]pie visus ketinimus suteikti ar pakeisti pagalbą Komisija turi būti laiku informuojama, kad galėtų pateikti savo pastabas“.
- 36 Tačiau pagal SESV 109 straipsnį Europos Sąjungos Taryba turi teisę priimti taikymo reglamentus, be kita ko, siekdama konkrečiai nustatyti SESV 108 straipsnio 3 dalies taikymo sąlygas ir pagalbos kategorijas, kurioms pastarojoje nuostatoje numatyta tvarka netaikoma (šiuo klausimu žr. 2016 m. liepos 21 d. Sprendimo *Dilly's Wellnesshotel*, C-493/14, EU:C:2016:577, 33 punktą). Todėl pagal Reglamentą Nr. 994/98 Komisija buvo įgaliota reglamentu nustatyti pagalbos dydį, už kurį mažesnėms pagalbos priemonėms netaikomas SESV 108 straipsnyje numatytas pranešimo Komisijai reikalavimas.
- 37 Reglamente Nr. 1998/2006 Komisija nustatė pagalbos dydį – 200 000 EUR per trejus metus, už kurį mažesnės valstybės pagalbos priemonės laikomos nedarančiomis didelės įtakos valstybių narių tarpusavio prekybai ir dėl to apie jas neturi būti pranešta. Tačiau pagal šį reglamentą tokia tvarka netaikoma tam tikroms pagalbos kategorijoms, konkrečiai pagal jo 1 straipsnio 1 dalies d punktą – „pagalb[ai] su eksportu susijusiai veiklai trečiosiose šalyse arba valstybėse narėse, konkrečiai, pagalb[ai], tiesiogiai susijusi[ai] su eksportuojamais kiekiais, platinimo tinklo kūrimu bei veikla, arba kitoms einamosioms išlaidoms, susijusioms su eksporto veikla“.
- 38 SESV 35 straipsnis draudžia kiekybinius eksporto apribojimus ir visas lygiavėčio poveikio priemones tarp valstybių narių.

- 39 Vertinant Reglamento Nr. 1998/2006 1 straipsnio 1 dalies d punkto atitiktį pastarosioms nuostatomis reikia pateikti tris pirmines pastabas.
- 40 Pirmą, kiekybinių eksporto apribojimų ir lygiaverčio poveikio priemonių draudimas taikomas tiek Sąjungos institucijoms, tiek valstybėms narėms, todėl antrinės teisės norma gali būti užginčyta šiuo pagrindu, įskaitant prejudicinio klausimo pateikimą siekiant įvertinti galiojimą (šiuo klausimu žr. 1984 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Denkavit Nederland*, 15/83, EU:C:1984:183, 15 punktą).
- 41 Antra, Reglamento Nr. 1998/2006 1 straipsnio 1 dalies d punktas skirtas eksportui į trečiąsias valstybes ar valstybes nares, o SESV 35 straipsnis taikomas tik prekių judėjimui tarp valstybių narių. Todėl šio reglamento 1 straipsnio 1 dalies d punktas, kiek jis susijęs su eksportu į trečiąsias valstybes, negali prieštarauti SESV 35 straipsniui.
- 42 Trečia, pačiame Reglamento Nr. 1998/2006 1 straipsnio 1 dalies d punkte kiekybiniai eksporto apribojimai nenustatyti. Vis dėlto reikia įvertinti, ar ši nuostata gali būti laikoma „kiekybiniam eksporto apribojimui lygiaverčio poveikio priemone“.
- 43 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad visiems ūkio subjektams, vykdančioms veiklą nacionalinėje teritorijoje, taikoma nacionalinė priemonė, kuri labiau paveikia prekių išsiuntimą iš eksporto valstybės narės rinkos nei prekybą prekėmis šios valstybės narės nacionalinėje rinkoje, yra draudžiama pagal SESV 35 straipsnį (2016 m. birželio 21 d. Sprendimo *New Valmar*, C-15/15, EU:C:2016:464, 36 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 44 Iš šios apibrėžties matyti, kad tam, jog priemonė galėtų būti laikoma „kiekybiniam eksporto apribojimui lygiaverčio poveikio priemone“, turi egzistuoti ribojamasis poveikis tarpusavio prekybai (2016 m. birželio 21 d. Sprendimo *New Valmar*, C-15/15, EU:C:2016:464, 42 punktas). Šis poveikis gali būti tik nedidelis (2008 m. balandžio 1 d. Sprendimo *Prancūzų bendruomenės vyriausybė ir Valonijos vyriausybė*, C-212/06, EU:C:2008:178, 52 punktas), jeigu jis nėra nei pernelyg atsitiktinis, nei pernelyg netiesioginis (2016 m. birželio 21 d. Sprendimo *New Valmar*, C-15/15, EU:C:2016:464, 45 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 45 Vis dėlto pagalbos eksportui į valstybes nares draudimas, net jei ta pagalba neviršija Reglamento Nr. 1998/2006 1 straipsnio 1 dalies d punkte numatytos *de minimis* ribos, savaime nedaro poveikio tarpusavio prekybai, nes tik įpareigoja valstybes nares susilaikyti nuo tam tikros rūšies pagalbos teikimo. Vadinas, ši nuostata negali būti kiekybiniam eksporto apribojimui lygiaverčio poveikio priemone, draudžiama pagal SESV 35 straipsnį.
- 46 Tačiau visų pirma iš pagrindinių vidaus rinkos taisyklių ir bendros pagalbos teikimo schemos, kurios dalis jos yra, matyti, kad pagalbos eksportui neįtraukimas į Reglamento Nr. 1998/2006 taikymo sritį pateisinamas atsižvelgiant į patį SESV 107 straipsnio tikslą. Pagal šį straipsnį valstybės pagalba yra iš principo nesuderinama su vidaus rinka, „kai ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai“. Pagalba eksportui, net ir nedidelė, iš esmės priskiriama prie pagalbos, galinčios daryti įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai ir tiesiogiai, kai eksportuotoms prekėms suteikiamas konkurencinis pranašumas, ir netiesiogiai, kai kitos valstybės narės skatinamos taikyti simetriškas atsakomąsias priemones, skirtas šiam konkurenciniam pranašumui kompensuoti. Kaip Komisija teigė per teismo posėdį, jeigu tokia pagalba būtų leidžiama, ji būtų ypač žalinga vidaus rinkos veikimui.
- 47 Remiantis tuo, darytina išvada, kad SESV 35 straipsnis negali pateisinti SESV 107 straipsniui prieštaraujančios priemonės. Motyvai, dėl kurių Teisingumo Teismas nusprendė, kad SESV nuostatomis dėl valstybės pagalbos negali būti naudojamosi siekiant netaikyti Sutarties taisyklių dėl laisvo prekių judėjimo, patvirtina ir atvirkštinį teiginį – tai, kad šiomis nuostatomis ir taisyklėmis siekiama to paties tikslo, t. y. užtikrinti laisvą prekių judėjimą tarp valstybių narių įprastomis

konkurencijos sąlygomis (1986 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, 103/84, EU:C:1986:229, 19 punktą ir 1990 m. kovo 20 d. Sprendimo *Du Pont de Nemours Italiana*, C-21/88, EU:C:1990:121, 19–21 punktai).

- 48 Todėl į trečiojo klausimo trečią dalį reikia atsakyti taip: ją išnagrinėjus nebuvo nustatyta nieko, kas galėtų paveikti Reglamento Nr. 1998/2006 1 straipsnio 1 dalies d punkto galiojimą.

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų, trečiojo klausimo pirmųjų dviejų dalių ir ketvirtąjo klausimo

- 49 Pirmuoju ir antruoju klausimais, trečiojo klausimo pirmosiomis dviem dalimis ir ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1998/2006 1 straipsnio 1 dalies d punktas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, pagal kurias neleidžiama taikyti mokesčio lengvatos, kuri yra *de minimis* pagalba, investicijoms į turtą, kuris skirtas su eksportu susijusiai veiklai.
- 50 Pirmiausia pažymėtina, kad Reglamento Nr. 1998/2006 1 straipsnio 1 dalies d punkto nuostatos turi būti vertinamos atsižvelgiant į bendrą šio reglamento, kurio tikslas – nedidelės valstybės pagalbos atveju leisti nukrypti nuo taisyklės, pagal kurią prieš įgyvendinant bet kokią pagalbą apie ją turi būti pranešta Komisijai, kontekstą.
- 51 Reglamento Nr. 1998/2006 1 straipsnio 1 dalies d punkto tikslas – apriboti galimą šios leidžiančios nukrypti nuostatos taikymo sritį pašalinant iš jos pagalbą eksportui. Taigi šis draudimas vertintinas kaip grįžimas prie Sutartyje įtvirtinto valstybės pagalbos draudimo principo. Todėl negalima jo aiškinti siaurai.
- 52 Antra, primintina, kad Reglamento Nr. 1998/2006 tikslas ir juo siekiami sukelti teisiniai padariniai jokiū būdu nebuvo nei įpareigoti valstybes nares suteikti tam tikrą pagalbą, nei įpareigoti jas išnaudoti visas šio reglamento teikiamas galimybes nukrypti.
- 53 Į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimus reikia atsakyti atsižvelgiant į šiuos aspektus.
- 54 Pagal Pelną mokesčio įstatymo 184 ir 188 straipsnius įmonėms, vykdančioms gamybos veiklą savivaldybėje, kurioje, kaip nustatyta, nedarbo lygis gerokai viršija nacionalinį vidurkį, suteikiamas mažesnis atleidimas nuo mokesčio nei Reglamente Nr. 1998/2006 nustatyta riba, su sąlyga, kad šios įmonės ten investuos atleidimo nuo mokesčio sumą per ketverius metus, skaičiuojant nuo tų metų, už kuriuos atleidžiama nuo mokesčio. Pagal šio įstatymo 182 straipsnio 2 dalies 7 punktą mokesčio lengvata netaikoma „investicijoms į turtą, kuris skirtas veiklai, susijusiai su eksportu“. Taigi Bulgarijos Respublika ketino įgyvendinti Reglamento Nr. 1998/2006 1 straipsnio 1 dalies d punktą, pagal kurį *de minimis* taisyklė netaikoma eksportą skatinančiai pagalbai.
- 55 Pagal Reglamento Nr. 1998/2006 1 straipsnio 1 dalies d punktą reglamentas netaikomas ne visai pagalbai, kuri galėtų turėti įtakos eksportui, o tik tai, kurios tiesioginis tikslas pagal pačią jos formą – remti pardavimus kitoje valstybėje. Tokia pagalba laikoma tik pagalba, „tiesiogiai susijusi su eksportuojamais kiekiais“, platinimo tinklo kūrimu ir veikla, ir pagalba dėl kitų einamųjų išlaidų, susijusių su eksporto veikla.
- 56 Todėl pagalba investicijoms su sąlyga, kad jos principų ar sumos viena ar kita forma neapibrėžia eksportuotų prekių kiekis, nepriklauso prie „pagalb[os] su eksportu susijusiai veiklai“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1998/2006 1 straipsnio 1 dalies d punktą, ir todėl nepatenka į šios nuostatos taikymo sritį, net jei taip remiamos investicijos sudaro sąlygas vystyti eksportui skirtų prekių gamybą.

- 57 Priešingu atveju, t. y. jeigu pagalba investicijoms apibrėžiama eksportuotų prekių kiekiais ir dėl to patenka į Reglamento Nr. 1998/2006 1 straipsnio 1 dalies d punkto taikymo sritį, *de minimis* taisyklė jai negali būti taikoma. Taip aiškinamos Reglamento Nr. 1998/2006 1 straipsnio 1 dalies d punkto nuostatos nedraudžia tokių nacionalinės teisės nuostatų, kaip Pelno mokesčio įstatymo 182 straipsnio 2 dalies 7 punktas, jeigu nacionalinis teismas jas aiškina kaip nustatančias tokią pačią išimtį ir jų tekstas leidžia tai daryti.
- 58 Todėl į pirmąjį ir antrąjį klausimus, trečiojo klausimo pirmąsias dvi dalis ir ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti taip: Reglamento Nr. 1998/2006 1 straipsnio 1 dalies d punktas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, pagal kurias neleidžiama taikyti mokesčio lengvatos, kuri yra *de minimis* pagalba, investicijoms į turtą, kuris skirtas su eksportu susijusiai veiklai.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 59 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

- 1. Išnagrinėjus trečiojo klausimo trečią dalį nebuvo nustatyta nieko, kas galėtų paveikti 2006 m. gruodžio 15 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1998/2006 dėl [SESV 107 ir 108] straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai 1 straipsnio 1 dalies d punkto galiojimą.**
- 2. Reglamento Nr. 1998/2006 1 straipsnio 1 dalies d punktas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, pagal kurias neleidžiama taikyti mokesčio lengvatos, kuri yra *de minimis* pagalba, investicijoms į turtą, kuris skirtas su eksportu susijusiai veiklai.**

Parašai.